

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

TISKOVÁ ZPRÁVA

Přivítání nové publikace *Opat Bylanský a obrazy zlatokorunské školy. Osvícenství zdola v okrsku světa*

České Budějovice, 12. prosince 2013

Kniha *Opat Bylanský a obrazy zlatokorunské školy. Osvícenství zdola v okrsku světa* je dílem autorů Šárky Belšíkové, Jarmily Hansové a Martina Gažiho. Prostřednictvím textu a bohatého obrazového materiálu seznamuje čtenáře s působením osvícensky smýšlejícího opata Bohumíra Bylanského v klášteře Zlatá Koruna ve 2. polovině 18. století. Publikaci vydává v těchto dnech Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích jako 8. svazek edice Miscellanea.

Publikace byla slavnostně přivítána ve středu 12. 12. 2013 ve 12 h v klášteře Zlatá Koruna. Touto akcí zakončil Národní památkový ústav v Českých Budějovicích (ÚOP i ÚPS) svou aktivní účast na průběhu letošního jubilejního Zlatokorunského roku, při němž se připomínalo 750 let od založení kláštera ve Zlaté Koruně.

Opat Bohumír Bylanský dovedl cisterciácký klášter Zlatá Koruna a jeho okolí k nebývalému kulturnímu i hospodářskému rozkvětu. Ve třech desítkách let před zrušením kláštera (1755–1785) zdejší řeholní společenství vytvořilo významné centrum navazující na středověké i barokní podněty, zároveň se však péčí o tzv. industriálíe včleňovalo do konceptů osvícenského myšlení.

Jednou z nejzajímavějších opatových aktivit bylo zřízení **nově pojaté školy** pro děti z okolí. Vyučovalo se česky a mezi předměty patřily kromě náboženství a trivia tj. čtení, psaní a počítání, také dějepis, zeměpis, přírodopis, hudba, či praktické předměty jako základy domácích prací či zemědělství. Dívky se kromě základního vzdělání měly učit i ručním pracím (předení, zpracování vlny, lnu, hedvábí aj.). Aby opat podpořil zájem žáků, postaral se i o náležitě **vybavení školy**. Založil sbírky minerálů, rostlin a zvířat, opatřil matematické nástroje, vývěvu, „elektrizční stroj“, několik mikroskopů, dalekohledů a magnet pro fyzikální experimenty. Nechal sestavit i stereoskop ke zřetelnému znázornění dějepisných obrazů, krajin a měst.

Školní místnosti nechal vyzdobit **didaktickými výukovými obrazy**. Tři desítky pláten se dochovaly dodnes (cyklus inspirovaný **Komenského Orbis pictus**, historicko-geografické **mapy Čech** a světa, výjevy dle Felbigerova **Katechismu**, **portréty** učenců a významných osobností, zčásti i **Telemachovy cesty**) a tvoří zcela raritní soubor, na jehož základě můžeme nahlédnout do duchovního i všedního života českého venkova v druhé polovině 18. století, včetně mnoha věrně zachycených detailů vybavení domácností, dobových nástrojů, širokého spektra řemeslných postupů, včetně textilní výroby, lázeňství, stavebnictví, mořeplavby, výroby knih apod.

Kniha tyto výukové obrazy fotograficky zachycuje v **celcích i detailech** a nachází jejich předlohy převážně v knihách, které měl opat ve své vlastní knihovně. Rekonstruuje i všednodenní fungování **klášterní školy**, myšlenkový svět jejího opatského otce, který své názory na společnost shrnul mj. do obsáhlé statě napsané na jedinečný **textový obraz** (v příloze edice a překlad přední český germanista Jan Kvapil). Německý text tohoto obrazu byl **takřka detektivním způsobem rekonstruován** z plátna, které v první polovině 80. let 20. století bylo nevhodným způsobem restaurováno a nápis na něm zkomolen. Na základě určení původních fragmentů se tak podařilo objevit důležitý text, který byl po mnoho let skrytý.

Osud zlatokorunské školy v polovině 80. let 18. století ukazuje, jak individuální **iniciativa „zdola“**, kterou bychom dnes vřazovali do souvislostí občanské společnosti, byla „shora“ **nemilosrdně rozmetána státními reformami**. Toto memento je stále velmi aktuální.

Knihu vydalo českobudějovické pracoviště NPÚ v prosinci 2013.

Formát B5, 288 stran, křídový papír, vazba brožovaná, 244 barevných a 8 černobílých fotografií

Rok vydání: 2013 (1. vydání)

Cena: 360,- / výtisk

Kontakty:

Mgr. Martin Gaži, autor, ediční činnost, NPÚ ÚOP Č. Budějovice, 724 929 933, gazi.martin@npu.cz

Mgr. Jarmila Hansová, autor, NPÚ ÚOP Č. Budějovice, 602 627 384, hansova.jarmila@npu.cz

Mgr. Šárka Belšíková, autor, sarka.belsikova@seznam.cz

Mgr. Jitka Skořepová, pracovník vztahů k veřejnosti, NPÚ ÚPS České Budějovice, 386 356 921, 602 626 736, skorepova.jitka@npu.cz

Bc. Eva Neprašová, koordinační, projektový a programový pracovník, NPÚ ÚOP České Budějovice, 777 454 383, neprasova.eva@npu.cz

*Podrobnější **informace o publikacích** vydaných územním odborným pracovištěm Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích naleznete rovněž na <http://www.npu-cb.eu/publikace/>.
Webové stránky NPÚ ÚOP CB najdete na www.npu-cb.eu.*